

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ РОСЛИННОГО СВІТУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТРЕБ У ТЕХНІЧНІЙ, ЛІКАРСЬКІЙ, ПРЯНО-АРОМАТИЧНІЙ І ХАРЧОВІЙ СИРОВИНІ З ДИКОРΟΣЛИХ РОСЛИН

Ельбіс Т.

(асистент кафедри екологічного права, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

Науковий керівник – д.ю.н, доцент А.К. Соколова

На сьогоднішній день комплексних досліджень особливостей правового регулювання використання об'єктів рослинного світу для забезпечення потреб у технічній, лікарській, пряно-ароматичній і харчовій сировині з дикорослих рослин у науці екологічного права немає. Однак деякі напрацювання в цій сфері були зроблені такими фахівцями, як О. В. Басай [1], Л. А. Заславська [2], А. Б. Іскоян [3], Н. Р. Малишева [4], І. М. Шевердіна [5] та ін.

Певне правове підґрунтя регламентації використання рослинного світу для забезпечення потреб у технічній, лікарській, пряно-ароматичній і харчовій сировині з дикорослих рослин становить ст. 17 Закону України «Про рослинний світ». Так, відповідно до ч. 1 ст. 17 цього Закону промислове збирання технічної, лікарської, пряно-ароматичної й харчової сировини з дикорослих рослин провадиться з урахуванням принципів невиснаження природних рослинних ресурсів, збереження сприятливих умов для життя диких тварин та охорони довкілля. Закупівля лікарської та технічної сировини з дикорослих рослин у юридичних або фізичних осіб здійснюється за умов наявності у них дозволів на спеціальне використання природних рослинних ресурсів [6].

Дещо подібні норми містяться і в лісовому законодавстві України: ст. 74 Лісового кодексу України [7]; Порядок спеціального використання лісових ресурсів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р., № 761 [8]; Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 1996 р. за № 449 [9].

Недоліком наведених вище нормативно-правових актів є те, що вони регулюють відносини з використання об'єктів рослинного світу для забезпечення потреб у технічній, лікарській, пряно-ароматичній і харчовій сировині з дикорослих рослин лише на території лісових земельних ділянок, залишаючи одночасно поза увагою регламентацію всіх інших природних рослинних ресурсів за їх межами. Ось чому пропонуємо знову звернутися до змісту ст. 17 Закону України «Про рослинний світ», яка є відсилочною. У ній зазначається, що збирання технічної, лікарської, пряно-ароматичної й харчової сировини з дикорослих рослин відбувається відповідно до Правил, що затверджуються Кабінетом

Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища [6]. На жаль, сьогодні ці Правила так і не були розроблені і прийняті відповідним органом, що не дає змоги вести мову про наявність належного правового забезпечення потреб у сировині з дикорослих рослин у цій сфері.

Саме тому спираючись на аналіз національного законодавства пропонуємо розробити і прийняти відомчий підзаконний нормативно-правовий акт у виді Правил використання рослинного світу для забезпечення потреб у технічній, лікарській, пряно-ароматичній, харчовій сировині з дикорослих рослин. У них треба передбачити норми, які стосувалися б усіх природних рослинних ресурсів (у тому числі й лісових). Структура цього нормативно-правового акта має складатися: (а) із загальних положень (де буде розкриватися основна термінологія, коло суб'єктів, підстави й порядок виникнення, зміни і припинення їх правовідносин); (б) прав та обов'язків осіб, які здійснюють використання рослинного світу з метою забезпечення потреб у технічній, лікарській, пряно-ароматичній і харчовій сировині з дикорослих рослин; (в) вимоги до заготівлі об'єктів рослинного світу для забезпечення зазначених потреб та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басай О. В. Правовий режим рослинного світу України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Олександр Вікторович Басай ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника ; наук. керівник А. П. Гетьман. – Івано-Франківськ, 2008. – 214 с.
2. Заславская Л. А. Правовое регулирование охраны и использования растительного мира / Л. А. Заславская // Советское государство и право. – 1986. – № 5. – С. 82–86.
3. Искоян А. Б. Проблемы совершенствования правового регулирования охраны и использования растительного мира (диких растений вне лесов) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / А. Б. Искоян. – Ереван, 1985. – 24 с.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана. – Київ : Укр. енциклопедія, 1998. – Т. 1: А–Г. – 672 с.
5. Швердіна І. М. Правовий режим об'єктів рослинного світу в населених пунктах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Інна Миколаївна Швердіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; наук. керівник А. П. Гетьман. – Харків, 2014. – 227 с.
6. Про рослинний світ : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 591-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22/23. – Ст. 198.
7. Про внесення змін до Лісового кодексу України : Закон України від 8 лют. 2006 р. № 3404-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 21. – Ст. 170.
8. Порядок спеціального використання лісових ресурсів : затв. постановою Каб. Міністрів України від 23 трав. 2007 р. № 761 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 39. – Ст. 1550.
9. Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України [Електронний ресурс] : затв. постановою Каб. Міністрів України від 23 квіт. 1996 р. № 449 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу: HYPERLINK "http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/449-96-%D0%BF" http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/449-96-%D0%BF (дата звернення: 01.03.2016). – Заголовок з екрана.